

והוינן בה: קשיא "זה" א"זה". שבכרייתא הראשונה נאמר שב"מרתף זה" יכול לתת יין הנמכר בחנות, דהיינו שהכל קוססות, ואילו בכרייתא של רב זביד נאמר שהוא צריך לתת יין יפה, מלבד עשר קוססות למאה? (62)

ומשינינן: לא קשיא: הא, דאמר ליה "למקפה", שהמוכר אמר ללוקח שהוא מוכר לו יין שראוי להטעים את המאכל וליתנו לתוך התבשיל, דהיינו יין טוב ומחזיק מעמד זמן רב, שהרי משתמשים ממנו מעט מעט. הא, דלא אמר ליה "למקפה".

ומבאר הגמרא: ברייתא דרב זביד, מדברת דאמר ליה "מרתף זה של יין למקפה", ולכן הוא צריך לתת לו יין יפה, ומכל מקום הועיל גם מה שאמר לו "מרתף זה", שיקבל עליו הלוקח עשר קוססות למאה.

ברייתא הראשונה מדברת דלא אמר ליה "למקפה", אלא אמר לו "מרתף זה של יין" סתם, ולכן הוא יכול לתת לו אפילו כולו קוססות, ובלבד שיהא יין ולא חומץ.

ומסכמת הגמרא את פרטי הדינים:

הלכך, אם אמר לו "מרתף של יין אני מוכר לך" וגם אמר לו "למקפה", נותן לו יין שכולו יפה. וזו הרישא של הברייתא דרב

והא תאני רבי חייה: המוכר הבית יין לחברו, נותן לו יין שכולו יפה, והלוקח אינו מקבל עליו כלום. (61)

ומשינינן: שאני הבית, דכולא חד חמרא הוא. שכולה יין אחד הוא, ולא שייך שיקבל עליו הלוקח מקצתו ואפילו גרוע. אבל כשמוכר הרבה חביות, מקבל עליו הלוקח עשר קוססות למאה.

ומקשינן: והא תני רב זביד דבי רבי אושעיא: מרתף של יין אני מוכר לך, נותן לו יין שכולו יפה.

מרתף זה של יין אני מוכר לך, נותן לו יין שכולו יפה, ומקבל עליו עשר קוססות למאה.

צח-ב וזהו אוצר ששנו חכמים במשנתנו. כלומר, זה הוא האופן של המשנה, שהלוקח מקבל עליו עשר קוססות למאה. משום שמה שאמר "של יין", הועיל שיתחייב לתת לו יין יפה, ומה שאמר "מרתף זה" הועיל שיקבל עליו הלוקח עשר קוססות למאה.

וכיצד אתה אומר שהמשנה מדברת במרתף של יין סתם?!

ומתריצין: אלא, מתניתין נמי מדברת באופן דאמר ליה: מרתף זה.

בהם קצת קוסס.

61. כתב הריטב"א, שהגמרא סברה שחבית של יין אין הכוונה לחבית מסויימת אלא למדה של חבית וכאילו אמר לו מדה פלונית של יין. ולכן הוה אמינא שיכול לתת לו תשעה כלים מהיין היפה ובעשירי מן הקוסס. ומתוצת הגמרא, שחבית של יין אין הכוונה למדה אלא לחבית

ממש, שאומר לו חבית שלך אמלא לך מהיין. שאז נותן לו כל היין יפה, היות שבכלי אחד אין נותנים יין מעורב. ולא אמרו שמקבל עליו עשר קוססות רק כשמוכר לו מרתף של יין, שיש בו הרבה כלים, מקצתם קוססים ומקצתם יפים.

62. הקשה בשיטה מקובצת בשם תוס' הרא"ש: אמאי לא מתרץ שהברייתא חולקת בפלוגתא

זביד.

שהלוקח מקבל עליו עשר קוססות למאה?

פליגי בה רב אחא ורבינא:

חד אמר: מקבל עליו עשר קוססות למאה, שזה דומה ל"מרתף זה למקפה", שיש שם מעלה וחסרון. מעלה, משום שאמר לו "למקפה". וחסרון, משום שאמר לו "זה". וגם כאן יש מעלה, שאמר לו "מרתף של יין" סתם ולא אמר "זה". וחסרון, שלא אמר לו "למקפה". הלכך דינם שוה, שמקבל עליו עשר קוססות למאה.

וחד אמר: לא מקבל עליו הלוקח כלום, אלא המוכר צריך לתת לו יין שכולו יפה, שאף

אם אמר לו "מרתף זה של יין אני מוכר לך", וגם אמר לו "למקפה", נותן לו יין שכולו יפה ומקבל עליו עשר קוססות למאה. וזו הסיפא של הברייתא דרב זביד.

אם אמר לו "מרתף זה של יין אני מוכר לך", ולא אמר לו "למקפה", נותן לו יין הנמכר בחנות. דהיינו אפילו כולו קוססות, וזו המציעתא של הברייתא הראשונה.⁽⁶³⁾

איבעיא להו: אמר לו "מרתף של יין, ולא אמר לו "זה", וגם לא אמר לו "למקפה", מאי? האם צריך שכל היין יהיה יפה, או

ושם מדובר כשאמר לו "למקפה", הרי הוא נכלל בכבא האמצעית של "מרתף זה של יין", והיינו הך הם. ומה שנקט "מרתף זה של יין", לרבותא נקט, לומר שאפילו אז מקבל עליו עשר קוססות למאה.

והריטב"א כתב, שב"מרתף זה למקפה" אי אפשר לתת לו כולו חומץ, שהרי אמר לו "למקפה", ואי אפשר לתת לו כולו יפה [מלבד עשר קוססות], שהרי אמר "זה". אלא נותן לו יין הנמכר בחנות, שהרי אפילו כשאמר יין וגם מקפה מקבל עליו עשר קוססות, ועתה שהוריד דרגה, שלא הזכיר יין, דין הוא שירד דרגה שיהא הכל קוסס.

וכתב הרמ"ה, שכך הדין גם בפירות ותאנים. שאם אמר לו "פירות יפות", צריך לתת כל הפירות יפות [כמו מרתף של יין למקפה]. ואם אמר לו "פירות אלו", יכול לתת לו אפילו כולם מתולעות. ובלבד שכווצא בהן נמכרות בשוק לאכילה [כמו מרתף זה של יין ולא אמר למקפה]. והמשנה שאומרת מקבל עליו עשר מתולעות למאה, מדברת כשאמר לו "פירות יפות אלו" [כמו מרתף זה של יין למקפה].

שמובאת לקמן בגמרא, אם יין שריחו חומץ וטעמו יין הוי יין או חומץ. שהברייתא הראשונה סוברת שדינו כיון, ולכן יכול לתת לו יין הנמכר בחנות [שריחו חומץ וטעמו יין]. ואילו הברייתא דרב זביד שדינו כחומץ, ולכן צריך ליתן לו דוקא יין יפה.

63. כתב הרשב"ם: הסיפא של הברייתא הראשונה "מרתף זה אני מוכר לך, אפילו כולו חומץ הגיעו" מדברת דוקא כשלא אמר לו "למקפה", שאילו אמר לו "למקפה" הרי זה כאילו אמר לו "מרתף זה של יין", שצריך ליתן לו יין יפה מלבד עשר קוססות. משום ש"למקפה" בלבד משמע יין טוב, שלא היו רגילים ליקח למקפה רק יין טוב. וגם אם היו רגילים להשתמש גם בחומץ למקפה, מכל מקום, אין לומר שכוונתו היתה לחומץ, שאם כן לא היה צריך לומר "למקפה", שהרי כל חומץ ראוי למקפה, שהוא מחזיק מעמד זמן רב ואפילו משתבח עם הזמן. אלא ודאי כוונתו ליין.

וזה הטעם שבברייתא של רב זביד לא נאמרה כלל הבבא השלישית של "מרתף זה", כי היות

והוינן בה: ולמאן דדייק מרב זביד, קשיא ברייתא הראשונה שמשמע שאינו מקבל.⁽⁶⁵⁾

ומשנינן: הרישא של הברייתא אינה מדברת רק באותו אופן של המציעתא, אלא מדברת בשני אופנים, וחסורי מחסרא, והכי קתני:

מרתף של יין אני מוכר לך, נותן לו שכולו יפה. במה דברים אמורים, דאמר ליה "למקפה". הא לא אמר ליה "למקפה", מקבל עליו הלוקח עשר קוססות למאה.

ואם אמר לו: מרתף זה של יין, ולא אמר ליה "למקפה", נותן לו יין הנמכר בהנות.

והוינן בה: ולמאן דדייק מברייתא, קשיא דרב זביד, דאוקימנא דאמר ליה "למקפה", ומשמע, הא לא אמר ליה "למקפה", מקבל?

ומשנינן: הרישא של רב זביד אינה מדברת דוקא כשאמר לו "למקפה", אלא הוא הדין דאף על גב דלא אמר ליה "למקפה" לא מקבל, כיון שאמר לו מרתף של יין סתם.

והאי דאוקימנא דאמר ליה "למקפה", זה רק בסיפא, כשאמר לו מרתף זה של יין. משום דקשיא "זה" א"זה", כדי ליישב את הסתירה מהברייתא הראשונה שנאמר בה דין אחר, באמר לו מרתף זה של יין.⁽⁶⁶⁾

על פי שלא אמר לו "למקפה", מן הסתם כל מי שקונה יין הוא מתכוון להשתמש בו למקפה ולא למוכרו בחנות. וכיון שלא אמר לו "מרתף זה", הרי צריך לתת לו כל היין יפה, כאילו אמר לו "מרתף של יין למקפה".

מאן דאמר: מקבל, דייק מברייתא דרב זביד כשיטתו.

דקתני "מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה". ואוקימנא, והעמדנו את הסיפא של אותה ברייתא דאמר ליה "למקפה". והוא הדין שהרישא מדברת כשאמר לו "למקפה". ואם כן, אנו מדייקים: טעמא, כל הטעם שנותן לו יין שכולו יפה, משום דאמר ליה "למקפה", הא לא אמר ליה "למקפה" מקבל עליו הלוקח עשר קוססות למאה.⁽⁶⁴⁾

ומאן דאמר: לא מקבל, דייק מברייתא הראשונה כשיטתו.

דקתני "מרתף של יין אני מוכר לך נותן לו יין שכולו יפה". ואוקימנא את המציעתא של אותה ברייתא דלא אמר ליה "למקפה". והוא הדין שהרישא מדברת באופן כזה. ואם כן, מבואר להדיא שגם כשלא אמר "למקפה", צריך לתת לו כל היין יפה, משום שאמר לו "מרתף של יין" סתם.

65. כתב הרמב"ן, שהגמרא היתה יכולה לתרץ שיין שכולו יפה הנאמר בברייתא, היינו שמקבל עליו עשר קוססות כמו בהוה אמינה של הגמרא לעיל. אלא, מאחר שבברייתא של רב זביד "יין שכולו יפה" היינו שאינו מקבל כלום, מן הסתם זו הכוונה גם בברייתא זו.

66. כתב הרשב"ם, שאין כוונת האמוראים

64. הקשו התוס': אם כן, למה אמרה הברייתא של רב זביד "וזהו אוצר ששנו חכמים במשנתנו" על האופן של "מרתף זה של יין", ואמר לו "למקפה"? הרי אפשר שהמשנה מדברת ב"מרתף של יין" סתם, ולא אמר לו "למקפה", שגם שם הדין שמקבל עליו עשר קוססות למאה? תוס' ד"ה חד.

על טיב היין שהם קונים רק לפי שעה. (67) ובאותו יין רב יהודה מודה שמברכים עליו שהכל, ובזה מדברת הברייתא.

אמר ליה אביי לרב יוסף: הא רב יהודה, הא רב חסדא. כלומר הרי נחלקו רב יהודה ורב חסדא ביין שהקרים, אם מברכים עליו בורא פרי הגפן או שהכל.

מר, כמאן סבירא ליה? מה דעתך בנידון?

אמר ליה רב יוסף: מתניתא ידענא. הרי הדבר מוכרע מברייתא.

דתניא: הבודק את החבית של יין, וטועם צא-א אותה (68) לראות שלא החמיצה, כדי להיות מפריש עליה תרומה, והולך. כדי שיוכל תמיד להפריש ממנה תרומה ומעשר על יין אחר של טבל שהוא רוצה לשתות.

ואחר כך נמצאת החבית, כשבדק אותה, וראה שנעשתה חומץ, ושוב אינה ראויה להפריש ממנה על יין אחר, לפי שחומץ ויין שני מינים הם, ואין תורמין ממין על שאינו מינו. (69) ומאחר שאין ידוע מתי החמיצה,

אמר רב יהודה: יין הנמכר בחנות, כלומר, יין הכי גרוע מכל היינות הנמכרים בחנות, מברכין עליו בורא פרי הגפן, שעדיין הוא נחשב "פרי".

ורב חסדא אמר: לברך בורא פרי הגפן גבי חמרא ד"אקרים," על יין שהתקלקל, למה לי? כלומר, אין לברך עליו אלא שהכל נהיה בדברו.

מיתבי מהא דתניא: על הפת שעפשה, ועל היין שהקרים, ועל תבשיל [מחמשת המינים, שברכתו בורא מיני מזונות], שעברה צורתו, שהחמיץ, אומר: שהכל נהיה בדברו. כי היות שנתקלקלו – ירדו מברכתם הראויה להם בתחילה.

וקשיא לרב יהודה, האומר ביין שהקרים, שמברך עליו בורא פרי הגפן.

ומשינן: אמר רב זביד: מודה רב יהודה בפורצמא, יין שהוא גרוע ביותר שאיננו נמכר בחנות, דמיזדבן אקרנתא, שמוכרים אותו רק בקרנות העיר, בפרשת דרכים שאנשים רבים עוברים שם, ואינם מקפידים

והתוס' כתבו, שלא היה צריך לידחק, אלא יש לפרש שבדק על ידי הריח, שאם הריח הוא של יין, ודאי הוא יין, ורק לפעמים הריח של חומץ אף שהוא יין.

וכתבו עוד, שההכרח של הרשב"ם הוא מהנאמר לקמן "והאי טעימיה ולא עקר", ומשמע שטעם ממש. תוס' ד"ה הבודק.

69. אליבא דרבי בפרק המוכר את הספינה [פד ב]. אבל לרבנן שם, רק לכתחילה אין מפרישין מזה על זה. אבל בדיעבד התרומה חלה. רשב"ם. וראה שם תוס' ד"ה יין.

להביא כל אחד ראייה לשיטתו מהברייתא שלו, שהרי אפשר לדייק להיפך מהברייתא השניה. אלא שכל אחד החזיק בשיטתו מכח סברא, ולפי זה יישב את הברייתות איזה מהן היא בדוקא ואיזה מהן אפשר לתרץ שגם היא סוברת כן.

67. הרשב"ם מביא מהר"ת פירוש אחר, שגורס "מודה רב יהודה בפרצופא", שהוא כל כך גרוע עד שנשתנה מראיתו ופרצופו.

68. כך מפרש רשב"ם, והיינו שעושה קודם את אותו מעט שטעם [שהרי החבית צריכה לישראל טבל כדי שיוכל לעשר ממנה].